

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. spalio 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Direktyva 1999/70/EB – Bendrasis ETUC, UNICE ir CEEP susitarimas dėl darbo pagal terminuotas sutartis – 5 punktas – Piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius prevencijos priemonės – Nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias šios priemonės netaikomos lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriui“

Byloje C-331/17

dėl *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas, Italija) 2017 m. gegužės 15 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. birželio 1 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Martina Sciotto

prieš

Fondazione Teatro dell'Opera di Roma

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, einantis dešimtosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai F. Biltgen (pranešėjas) ir E. Levits,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. birželio 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- M. Sciotto, atstovaujamos advokatų F. Andretta, M. Speranza, V. De Michele ir S. Galleano,
- *la Fondazione Teatro dell'Opera di Roma*, atstovaujamo advokatų D. De Feo, M. Marazza ir M. Marazza,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. Albenzio,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. van Beek ir G. Gattinara,

* Proceso kalba: italų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1999 m. kovo 18 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (toliau – Bendrasis susitarimas), esančio 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl ETUC, UNICE ir CEEP bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (OL L 175, 1999, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 368) priede, 5 punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Martina Sciotto ir *la Fondazione Teatro dell'Opera di Roma* ginčą dėl prašymo perkvalifikuoti 2007–2011 m. paeiliui su ja sudarytas terminuotas darbo sutartis į neterminuotus darbo santykius.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 1999/70 1 straipsnyje nustatyta, kad jos tikslas – „įgyvendinti [Bendrąjį susitarimą], sudarytą <...> tarp bendrųjų skirtingų pramonės šakų organizacijų (ETUC, UNICE ir CEEP)“.
- 4 Bendrojo susitarimo preambulės antroje ir trečioje pastraipose skelbiama:

„Susitarimo šalys pripažįsta, kad neterminuotos sutartys yra ir bus bendriausia darbdavių ir darbuotojų darbo santykių forma. Jos taip pat pripažįsta, kad terminuotos darbo sutartys tam tikromis aplinkybėmis atliepia ir darbdavių, ir darbuotojų interesus.

Šiame susitarime išdėstomi su darbu pagal terminuotas sutartis susiję bendrieji principai ir minimalūs reikalavimai, pripažįstant, kad juos išsamiai taikant būtina atsižvelgti į konkrečių nacionalinių, sektorinių ar sezoninių situacijų realijas. Jis rodo socialinių partnerių siekį sukurti bendruosius pagrindus, kurie užtikrintų vienodų sąlygų taikymą pagal terminuotas sutartis dirbantiems darbuotojams apsaugant juos nuo diskriminavimo ir leistų taikyti terminuotas darbo sutartis tiek darbdaviams, tiek darbuotojams priimtinu pagrindu.“

- 5 Bendrojo susitarimo bendrosios dalies 6, 8 ir 10 punktai suformuluoti taip:
 - „6. Kadangi neterminuotos darbo sutartys yra bendriausia darbo santykių forma, padedanti gerinti pagal jas dirbančių darbuotojų gyvenimo kokybę bei darbo rezultatus;
 7. Kadangi terminuotos darbo sutartys, grindžiamos objektyviomis priežastimis, neleidžia piktnaudžiauti;
 8. Kadangi tam tikriems sektoriams, profesijoms ar veiklos rūšims būdinga sudaryti terminuotas darbo sutartis, kurios gali būti tinkamos tiek darbdaviams, tiek darbuotojams

<...>

10. Kadangi šis susitarimas nurodo, kad valstybės narės ir socialiniai partneriai turi nustatyti priemones, kurios įgyvendintų šio susitarimo bendruosius principus, minimalius reikalavimus ir nuostatas, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės situaciją bei į konkrečių sektorių ir profesijų, įskaitant sezoninio pobūdžio veiklą, aplinkybes.“
- 6 Pagal Bendrojo susitarimo 1 punktą šio susitarimo tikslas yra, pirma, pagerinti darbo pagal terminuotas sutartis kokybę, užtikrinant nediskriminavimo principo taikymą, ir, antra, sukurti bendruosius pagrindus, kurie neleistų piktnaudžiauti paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar paeiliui nustatant terminuotas darbo santykius.
- 7 Bendrojo susitarimo 2 punkto „Taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:
- „Šis susitarimas taikomas pagal terminuotas darbo sutartis dirbantiems darbuotojams, kurių darbo sutartį arba darbo santykius apibrėžia kiekvienos valstybės narės teisė, kolektyvinės sutartys ar praktika.“
- 8 Bendrojo susitarimo 3 punkte „Apibrėžimai“ nustatyta:
- „Šiame susitarime:
1. „pagal terminuotą sutartį dirbantis darbuotojas“ – tai asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį, tiesiogiai sudarytą tarp darbdavio ir darbuotojo, arba palaikantis tiesioginius darbo santykius su darbdaviu, kai darbo sutarties ar santykių pabaiga nustatoma pagal tokias objektyvias sąlygas, kaip konkreti diena, konkrečios užduoties įvykdymas ar konkretus įvykis.
 2. „panašus nuolatinis darbuotojas“ – tai toje pačioje įmonėje dirbantis darbuotojas, kuris sudarė neterminuotą darbo sutartį arba palaiko neterminuotus darbo santykius ir atlieka tą patį ar panašų darbą (profesines pareigas), tinkamai atsižvelgiant į jo kvalifikaciją ar įgūdžius <...>“
- 9 Bendrojo susitarimo 4 punkto „Nediskriminavimo principas“ 1 dalyje numatyta:
- „Pagal terminuotas sutartis dirbant[iems] darbuotojams negali būti taikomos mažiau palankios darbo sąlygos negu panašioms nuolatiniams darbuotojams vien dėl to, kad jie sudarė terminuotas darbo sutartis ar palaiko terminuotus darbo santykius, nebent ši nevienoda traktuotė yra objektyviai pagrįsta.“
- 10 Bendrojo susitarimo 5 punkto „Piktnaudžiavimo prevencijos priemonės“ 1 dalyje nurodyta:
- „Kad būtų neleidžiama piktnaudžiauti paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius tais atvejais, kai nėra lygiaverčių teisinių priemonių, neleidžiančių piktnaudžiauti, valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais pagal nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis ar praktiką, ir (arba) socialiniai partneriai, atsižvelgdami į konkrečių sektorių ir (arba) darbuotojų kategorijų reikmes, nustato vieną ar kelias iš toliau nurodytų priemonių:
- a) objektyvias priežastis, pateisinančias tokių sutarčių ar santykių atnaujinimą;
 - b) maksimalią bendrą paeiliui sudaromų terminuotų darbo sutarčių ar nustatomų [terminuotų] darbo santykių trukmę;
 - c) tokių sutarčių ar [darbo] santykių atnaujinimo skaičių.“

Italijos teisė

- 11 1977 m. liepos 22 d. *legge n. 426 – Provvedimenti straordinari a sostegno delle attività musicali* (Įstatymas Nr. 426 dėl nepaprastųjų nuostatų, skirtų muzikinei veiklai palaikyti; 1977 m. liepos 28 d. GURI, Nr. 206) 3 straipsniu uždraustas „darbo santykių atnaujinimas, dėl kurio, remiantis įstatymo ar sutarties nuostatomis, terminuotos sutartys turėtų būti perkvalifikuojamos į neterminuotas“, o įdarbinimas pažeidžiant šį draudimą teisiškai negalioja.
- 12 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos 2001 m. rugsėjo 6 d. *decreto legislativo n. 368 – Attuazione della direttiva 1999/70/CE relativa all'accordo quadro sul lavoro a tempo determinato concluso dall'UNICE, dal CEEP e dal CES* (Įstatyminis dekretas Nr. 368 dėl Direktyvos 1999/70/EB dėl ETUC, UNICE ir CEEP bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis įgyvendinimo; GURI, Nr. 235, 2001 m. spalio 9 d.) (toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 368/2001) 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad neterminuota darbo sutartis yra įprasta darbo santykių forma, ir 2 dalyje nurodyta, kad techninės, gamybos, organizacinės ar pakaitinių darbuotojų įdarbinimo priežastys, pateisinančios termino numatymą, turi būti nurodytos raštu.
- 13 Įstatyminio dekreto Nr. 368/2001 4 straipsnyje nustatyta, kad terminuota darbo sutartis, darbuotojui sutikus, gali būti pratęsta tik jeigu pradinis sutarties terminas buvo trumpesnis nei treji metai. Pratęsti galima tik vieną kartą su sąlyga, kad tai būtina dėl objektyvių priežasčių ir tai susiję su ta pačia veikla. Objektyvių priežasčių egzistavimą turi įrodyti darbdavys.
- 14 Pagal Įstatyminio dekreto Nr. 368/2001 5 straipsnį, kai dėl paeiliui sudaromų sutarčių bendra darbo santykių trukmė viršija 36 mėnesius, darbo santykiai laikytini neterminuotais.
- 15 Įstatyminio dekreto Nr. 368/2001 11 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad šio akto 4 ir 5 straipsnių nuostatos netaikomos muzikos fondų atlikėjams ir techniniam personalui.
- 16 2010 m. balandžio 30 d. *decreto-legge n. 64 – recante disposizioni urgenti in materia di spettacolo e attività culturali* (Dekretas įstatymas Nr. 64 dėl skubių nuostatų, susijusių su spektakliais ir kultūrine veikla; GURI, Nr. 100, 2010 m. balandžio 30 d.), kuris, padarius pakeitimų 2010 m. birželio 29 d. *legge n. 100* (Įstatymas Nr. 100; GURI, Nr. 150, 2010 m. birželio 30 d.), pertvarkytas į įstatymą, 3 straipsnio 6 dalyje numatyta, viena vertus, kad 1977 m. liepos 22 d. Įstatymo Nr. 426 dėl nepaprastųjų nuostatų, skirtų muzikinei veiklai palaikyti, 3 straipsnio 4 ir 5 dalys ir toliau taikomos lyrinės ir simfoninės muzikos fondams, nepaisant jų pertvarkymo į privatinės teisės reglamentuojamus subjektus, ir, kita vertus, kad Įstatyminio dekreto Nr. 368/2001 1 straipsnio 1 ir 2 dalys netaikomos lyrinės ir simfoninės muzikos fondams.

Ginčo pagrindinėje byloje faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas

- 17 *La Fondazione Teatro dell'Opera di Roma* pagal keletą terminuotų sutarčių buvo įdarbinęs baleto šokėją M. Sciotto; sutartys buvo pratęstos dėl suplanuotų įvairių spektaklių laikotarpiu nuo 2007 m. birželio 26 d. iki 2011 m. spalio 30 d.
- 18 Manydama, kad dirba kaip nuolatinė teatro darbuotoja ir kad atlieka tokias pat užduotis kaip ir pagal neterminuotas sutartis dirbę darbuotojai, ieškovė pagrindinėje byloje 2012 m. balandžio 20 d. pareiškė ieškinį *Tribunale di Roma* (Romos teismas) ir tvirtino, kad jos darbo sutartyse nebuvo nurodyti konkretūs techniniai, organizaciniai ar gamybiniai reikalavimai, pateisinantys tų sutarčių sudarymą terminuotam laikotarpiui. Šiame ieškinyje ji prašė pripažinti neteisėtais tose darbo sutartyse nustatytus terminus, perkvalifikuoti jos darbo santykius į neterminuotus santykius ir atlyginti patirtą žalą.

- 19 2013 m. lapkričio 22 d. *Tribunale di Roma* (Romos teismas) atmetė šį ieškinį motyvuodamas tuo, kad atsižvelgiant į tai, jog lyrinės ir simfoninės muzikos fondams taikomos specialios nacionalinės teisės nuostatos, bendrosios teisės nuostatos dėl darbo sutarčių netaikomos, ir tai sudaro kliūčių pakeisti šių fondų sudarytas darbo sutartis į neterminuotus darbo santykius.
- 20 Savo apeliaciniame skunde, kurį M. Sciotto padavė *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas), remdamasi Teisingumo Teismo 2015 m. vasario 26 d. Sprendimu *Komisija / Liuksemburgas* (C-238/14, EU:C:2015:128), ji teigia, kad lyrinės ir simfoninės muzikos fondams taikomos specialios nacionalinės teisės nuostatos neatitinka Sąjungos teisės.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad lyrinės ir simfoninės muzikos įstaigų veiklos sektoriaus teisės aktai yra labai kompleksiški ir galima išskirti su tuo susijusius tris laikotarpius, per kuriuos keitėsi šių įstaigų teisinis statusas: iš viešosios teisės reglamentuojamų juridinių asmenų jie tapo viešosiomis ekonominę veiklą vykdančiomis įstaigomis, o galiausiai fondais, privatinės teisės reglamentuojamais juridiniais asmenimis.
- 22 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, Įstatyminio dekreto Nr. 368/2001, priimto per trečiąjį laikotarpį, 11 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad šio įstatyminio dekreto 4 ir 5 straipsnių nuostatos netaikomos muzikos fondų atlikėjams ir techniniam personalui. Beje, 2013 m. rugpjūčio 8 d. *decreto-legge n. 91 – recante Disposizioni urgenti per la tutela, la valorizzazione e il rilancio dei beni e delle attività culturali e del turismo* (Dekretas įstatymas Nr. 91 dėl skubių paveldo, kultūrinės ir turizmo veiklos apsaugos, skatinimo ir atgaivinimo priemonių; GURI, Nr. 186, 2003 m. rugpjūčio 9 d.), kuris, padarius pakeitimų 2013 m. spalio 7 d. *legge n. 112* (Įstatymas Nr. 112; GURI, Nr. 236, p. 1, 2013 m. spalio 8 d.), pertvarkytas į įstatymą, 11 straipsnio „Skubios lyrinės ir simfoninės muzikos fondų ir nacionalinės profesionaliosios muzikos sistemos atgaivinimo priemonės“ 19 dalyje nustatyta, kad neterminuoti darbo santykiai lyrinės ir simfoninės muzikos fonduose nustatomi tik organizuojant specialias viešas atrankos procedūras.
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar, kiek tai susiję su apsauga darbuotojų, kurie su lyrinės ir simfoninės muzikos fondais sudarė terminuotas darbo sutartis laikotarpiui, bendrai viršijančiam trejus metus, tai atitinka Sąjungos teisės reikalavimus, atsižvelgiant į aplinkybę, jog pagal šiam sektoriui taikytinas nacionalinės teisės nuostatas nereikalaujama nurodyti objektyvių priežasčių, pateisinančių sutarčių atnaujinimą, jose nėra nuorodų dėl maksimalios sutarčių galiojimo trukmės, taip pat nepatikslinka, kiek daugiausia kartų galima atnaujinti šias terminuotas sutartis, ir nenumatyta, kad tame sektoriuje terminuotas darbo sutartis galima sudaryti tik įdarbinant pakaitiniu darbuotoju.
- 24 Tokiomis aplinkybėmis *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar su [Bendrojo susitarimo] 5 punktu nesuderinama nacionalinės teisės nuostata (kaip antai 2010 m. balandžio 30 d. Dekreto įstatymo Nr. 64 [dėl skubių nuostatų, susijusių su spektakliais ir kultūrine veikla,] su pakeitimais, 2010 m. birželio 29 d. Įstatymu Nr. 100 pertvarkyto į įstatymą, 3 straipsnio 6 dalis) tiek, kiek joje nustatyta, kad „[b]et kuriuo atveju lyrinės ir simfoninės muzikos fondams netaikomos 2001 m. rugsėjo 6 d. Įstatyminio dekreto [Nr. 368/2001] 1 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatos“?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 25 Šiuo klausimu, atsižvelgdamas į tai, kaip jis suformuluotas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl tam tikrų nacionalinės teisės nuostatų atitikties Sąjungos teisei.

- 26 Kita apeliacinio proceso šalis pagrindinėje byloje teigia, kad šis prašymas nepriimtinas, nes Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos aiškinti nacionalinę teisę.
- 27 Šiuo aspektu primintina, kad SESV 267 straipsnyje įtvirtinta bendradarbiavimo sistema grindžiama griežtu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu. Pagal šiame straipsnyje numatytą procedūrą nacionalines nuostatas turi aiškinti nacionaliniai teismai, o ne Teisingumo Teismas ir pastarajam nepriklauso spręsti, ar vidaus teisės normos atitinka Sąjungos teisės nuostatas. Tačiau Teisingumo Teismas yra kompetentingas pateikti nacionaliniam teismui visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris šiam teismui leistų įvertinti vidaus teisės normų atitiktį Sąjungos teisės aktams (2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Iglesias Gutiérrez ir Rion Bea*, C-352/14 ir C-353/14, EU:C:2015:691, 21 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).
- 28 Nors iš tiesų, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimo formuluote, Teisingumo Teismo prašoma pareikšti nuomonę dėl vidaus teisės nuostatos atitikties Sąjungos teisei, niekas Teisingumo Teismui nekliudo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiamam teismui pateikti naudingą atsakymą su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu, leidžiančiu jam pačiam priimti sprendimą dėl vidaus teisės atitikties Sąjungos teisei (2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Iglesias Gutiérrez ir Rion Bea*, C-352/14 ir C-353/14, EU:C:2015:691, 22 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).
- 29 Vadinas, pateiktą klausimą reikia suprasti taip, kad juo siekiama sužinoti, ar Bendrojo susitarimo 5 punktas aiškinamas taip, kad jis draudžia nacionalinės teisės nuostatas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurias bendrosios teisės nuostatos, reglamentuojančios darbo santykius ir skirtos nubausti už piktnaudžiavimą paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, automatiškai perkvalifikuojant jas iš terminuotų sutarčių į neterminuotas sutartis, jei darbo santykiai trunka ilgiau, nei numatyta konkreči data, netaikomos lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriui.
- 30 Reikia priminti, kad Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalimi siekiama vieno šio susitarimo tikslų, t. y. apriboti atvejus, kai paeiliui sudaromos terminuotos darbo sutartys ar nustatomi terminuoti darbo santykiai, kurie laikomi galimu piktnaudžiavimo darbuotojų nenaudai šaltiniu, įtvirtinant tam tikras minimalios apsaugos nuostatas, skirtas tam, kad būtų išvengta pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų situacijos neapibrėžtumo (2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.*, C-212/04, EU:C:2006:443, 63 punktas; 2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 72 punktas ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 25 punktas).
- 31 Iš tiesų, kaip matyti iš Bendrojo susitarimo preambulės antros pastraipos ir jo bendrosios dalies 6–8 punktų, darbo stabilumas suprantamas kaip svarbiausias darbuotojų apsaugos elementas, o terminuotos darbo sutartys darbdavių ir darbuotojų poreikius gali tenkinti tik tam tikromis aplinkybėmis (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 73 punktas, 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 36 punktas ir 2016 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Pérez López*, C-16/15, EU:C:2016:679, 27 punktas).
- 32 Todėl, siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotas darbo santykius, pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalį valstybės narės įpareigojamos imtis bent vienos iš joje nurodytų veiksmingų ir privalomų priemonių tais atvejais, kai jų vidaus teisėje nėra lygiaverčių teisinių priemonių. Šio punkto 1 dalies a–c papunkčiuose išvardytos trys priemonės, susijusios atitinkamai su objektyviomis priežastimis, pateisinančiomis tokių darbo sutarčių ar santykių atnaujinimą, maksimalia bendra tokių paeiliui sudaromų darbo sutarčių ar darbo santykių trukme ir jų atnaujinimo skaičiumi (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 74 punktas, 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 37 punktas ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 26 punktas).

- 33 Šiuo klausimu valstybės narės turi diskreciją, nes gali imtis vienos ar kelių minėto 5 punkto 1 dalies a–c papunkčiuose nurodytų priemonių arba taikyti esamas lygiavertes teisinės priemones (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 75 punktą, 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 38 punktą ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 27 punktą).
- 34 Taigi pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalį valstybėms narėms nustatytas bendras tikslas – užkirsti kelią tokiems piktnaudžiavimo atvejams, kartu joms leidžiant pasirinkti būdus, kaip tai pasiekti, su sąlyga, kad jie nepažeidžia Bendrojo susitarimo tikslo ar veiksmingumo (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 76 punktas, 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 39 punktas ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 28 punktas).
- 35 Be to, kaip matyti iš Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies, pagal šio susitarimo preambulės trečią pastraipą ir jo bendrųjų nuostatų 8 ir 10 punktus, įgyvendindamos Bendrąjį susitarimą, valstybės narės turi teisę, jei tai objektyviai pateisinama, atsižvelgti į konkrečius poreikius, susijusius su specifiniais veiklos sektoriais ir (arba) atitinkamomis darbuotojų kategorijomis (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 70 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 40 punktas).
- 36 Šioje byloje konstatuotina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos leidžia lyrinės ir simfoninės muzikos fondų sektoriaus darbuotojus įdarbinti paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, nenustatant jokių Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies b ir c papunkčiuose nurodytų apribojimų dėl bendros maksimalios šių sutarčių trukmės ar jų atnaujinimo skaičiaus. Konkrečiai kalbant, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad to sektoriaus darbo sutartys aiškiai nepatenka į nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią leidžiama paeiliui sudarytas terminuotas darbo sutartis perkvalifikuoti į neterminuotas darbo sutartis, jeigu darbo santykiai trunka ilgiau nei tam tikrą laiką, taikymo sritį.
- 37 Kadangi iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat matyti, kad tose nacionalinėse teisės nuostatose, kiek tai susiję su lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriaus darbuotojais, įdarbintais terminuotam laikotarpiui, nėra jokios kitos teisinės priemonės, kuri būtų lygiavertė išvardytoms Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalyje, reikia patikrinti, ar paeiliui sudaromų terminuotų darbo sutarčių šiame sektoriuje naudojimą gali pateisinti objektyvi priežastis, kaip tai suprantama pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktį.
- 38 Iš tiesų iš šio Bendrojo susitarimo bendrosios dalies 7 punkto išplaukia, kad, jį sudariusių šalių nuomone, terminuotų darbo sutarčių, grindžiamų objektyviomis priežastimis, naudojimas yra piktnaudžiavimo prevencijos priemonė (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 86 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 43 punktą).
- 39 Šiuo atžvilgiu sąvoka „objektyvios priežastys“ turi būti suprantama kaip reiškianti apibrėžtas ir konkrečias aplinkybes, apibūdinančias konkrečią veiklą, todėl, tokiomis konkrečiomis aplinkybėmis galinčias pateisinti terminuotų darbo sutarčių sudarymą paeiliui. Šias aplinkybes gali lemti, be kita ko, ypatingas užduočių, kurioms atlikti tokios sutartys buvo sudarytos, pobūdis ir savybės arba atitinkamais atvejais teisėto valstybės narės socialinės politikos tikslo siekimas (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 87 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 44 punktas).

- 40 Tačiau nacionalinė nuostata – įstatymo ar kito teisės akto norma, kuri tik bendrai ir abstrakčiai leidžia paeiliui sudaryti terminuotas darbo sutartis, negali būti suderinama su šio sprendimo ankstesniame punkte nurodytais reikalavimais. Iš tiesų tokia visiškai formali nuostata neleidžia nustatyti objektyvių ir skaidrių kriterijų, kad būtų galima patikrinti, ar tokių sutarčių atnaujinimas iš tiesų atitinka tikrą poreikį, leidžia pasiekti numatytą tikslą ir yra tam reikalingas. Taigi tokia nuostata kelia realų pavojų, kad šios rūšies sutartys bus sudaromos piktnaudžiaujant, todėl yra nesuderinama su Bendrojo susitarimo tikslu ir veiksmingumu (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 88 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-238/14, EU:C:2015:128, 45 punktas).
- 41 Italijos vyriausybė mano, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose neįtvirtintas bendras ir abstraktus leidimas paeiliui sudaryti terminuotas darbo sutartis, bet, priešingai, juose yra konkrečių ir tikslų šios srities nuostatų.
- 42 Italijos vyriausybė visų pirma pabrėžia, kad iš esmės lyrinės ir simfoninės muzikos fondai, kaip antai kita apeliacinio proceso šalies pagrindinėje byloje, nepaisant to, kad yra privatinės teisės reglamentuojami juridiniai asmenys, prilygintini viešiesiems subjektams. Ji remiasi aplinkybe, kad šių fondų veiklos sektoriaus darbo sutartys tradiciškai sudaromos terminuotam laikotarpiui, ir šiuo aspektu ypač pabrėžia Konstitucijos saugomą tikslą – italų kultūros vystymą ir Italijos istorinio ir meninio paveldo išsaugojimą. Beje, jis pabrėžia šiam sektoriui būdingą specifiką: kiekvienas spektaklis yra ypatingas ir darbo sutartys, sudarytos spektaklio tikslais, neišvengiamai skiriasi nuo tų, kurios buvo susijusios su ankstesniais spektakliais. Galiausiai Italijos vyriausybė paaikškina, kad draudimas pagal teisės aktus šiame sektoriuje terminuotas darbo sutartis pakeisti neterminuotais darbo santykiais yra pagrįstas dviem aplinkybėmis, glaudžiai susijusiomis su įstaigoms, kaip antai kitai apeliacinio proceso šaliai pagrindinėje byloje, būdingu viešuoju pobūdžiu: pirma, būtinybe išlaikyti, kad tokios įstaigos būtų finansuojamos iš viešųjų išlaidų, ir, antra, siekiu išvengti taisyklės, pagal kurią įdarbinant nuolatinius darbuotojus nustatytas reikalavimas organizuoti konkursą. Italijos vyriausybė mano, kad darbuotojų apsauga pakankamai užtikrinama tuo, kad lyrinės ir simfoninės muzikos fondų vadovams kyla atsakomybė, jeigu jie sudaro taikytinoms teisės nuostatoms prieštaraujančias sutartis.
- 43 Pirmiausia dėl argumento, susijusio su lyrinės ir simfoninės muzikos fondų, kaip antai kitos apeliacinio proceso šalies pagrindinėje byloje, viešuoju pobūdžiu, pažymėtina, kad toks pobūdis neturi poveikio darbuotojų apsaugai, kuri jiems numatyta pagal Bendrojo susitarimo 5 punktą. Iš tiesų pagal suformuotą jurisprudenciją Direktyva 1999/70 ir Bendrasis susitarimas yra skirti tam, kad būtų taikomi taip pat terminuotoms darbo sutartims, sudarytoms su administracija ir kitais viešojo sektoriaus subjektais (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.*, C-212/04, EU:C:2006:443, 54 punktą ir 2006 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Vassallo*, C-180/04, EU:C:2006:518, 32 punktą), nes Bendrojo susitarimo 3 punkto 1 dalyje esanti sąvoka „pagal terminuotas darbo sutartis dirbantys darbuotojai“ apibrėžtis pagal šį susitarimą apima visus darbuotojus, nedarant skirtumo, ar jų darbdavys yra privatus, ar viešas (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.*, C-212/04, EU:C:2006:443, 56 punktą, 2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 67 punktą ir 2016 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Pérez López*, C-16/15, EU:C:2016:679, 24 punktą).
- 44 Antra, dėl argumento, kad lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriaus darbo sutartys tradiciškai sudaromos terminuotam laikotarpiui, svarbu konstatuoti, kad leidimas valstybei narei remtis taisyklių tęstinumu laiko atžvilgiu, siekiant nevykdyti jai pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalį tenkančio bendrojo įpareigojimo, t. y. priimti bent vieną šioje nuostatoje nurodytą veiksmingą ir privalomą priemonę, skirtą tam, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, ne tik nepagrįstas jokių šio bendrojo susitarimo nuostatose esančiu teisiniu pagrindu, bet ir aiškiai prieštarautų vienam iš juo siekiamų tikslų, primintam šio sprendimo 31 punkte, t. y. darbo stabilumo siekiui, kuris suprantamas kaip svarbiausias darbuotojų apsaugos elementas, ir dėl jo itin sumažėtų kategorijų, prie kurių priskiriami asmenys gali pasinaudoti šiame punkte numatytomis apsaugos priemonėmis.

- 45 Be to, reikia pažymėti, kad net jeigu italų kultūros vystymas ir Italijos istorinio ir meninio paveldo išsaugojimas gali būti laikomi konstitucinės apsaugos vertais tikslais, Italijos vyriausybė nepaaiškino, kodėl siekiant šių tikslų reikia, kad kultūros ir meno sektoriaus darbdaviai įdarbintų asmenis tik pagal terminuotas darbo sutartis. Iš tiesų neatrodo, kad šiame sektoriuje, priešingai nei kitų visuomeninių paslaugų atveju, kaip antai sveikatos ar nacionalinio švietimo, būtina nuolat derinti jame įdarbintų darbuotojų skaičių su potencialių naudotojų skaičiumi ar kad reikia reguliariai užtikrinti budėjimą ar kitus sunkiai numatomus veiksnius.
- 46 Trečia, dėl argumento, susijusio su lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriui būdingais ypatumais, iš tikrųjų, darbdaviui rengiant spektaklių metinį repertuarą, neišvengiamai atsiranda laikino įdarbinimo poreikių.
- 47 Tad laikinas darbuotojo įdarbinimas, siekiant iš esmės patenkinti laikinus konkrečius darbdavio su personalu susijusius poreikius, iš principo gali būti „objektyvi priežastis“, kaip tai suprantama pagal šio Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktį (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 91 punktą ir 2016 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Pérez López*, C-16/15, EU:C:2016:679, 44 punktą).
- 48 Iš tiesų dėl su spektaklio atlikimu susijusių meninių ar techninių reikalavimų gali prireikti imtis laikinojo įdarbinimo. Tas pats pasakytina, kai reikia turėti galimybę pakeisti negalintį dalyvauti atlikėją ar techninį darbuotoją, be kita ko, dėl su liga ar motinyste susijusių priežasčių.
- 49 Tačiau neleistina, kad terminuotos darbo sutartys galėtų būti atnaujinamos siekiant nuolat ir ilgą laiką vykdyti aptariamų kultūros įstaigų užduotis, kurios priklauso lyrinės ir simfoninės muzikos fondų įprastai veiklai.
- 50 Šiuo klausimu tam, kad būtų paisoma Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunkčio reikalavimų, reikia konkrečiai patikrinti, ar iš tiesų paeiliui atnaujinant terminuotas darbo sutartis ar terminuotas darbo santykius siekiama patenkinti laikinus poreikius.
- 51 Viena vertus, pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos nenumato jokios tokio pobūdžio sąlygos tam, kad būtų galima taikyti nuo bendrosios teisės normų, taikytinų darbo sutartims ir skirtų bausti už piktnaudžiavimą paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, nukrypstančią nuostatą.
- 52 Kita vertus, regis, matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos paeiliui sudarytos darbo sutartys nebuvo skirtos tik laikiniams darbdavio poreikiams patenkinti, bet veikiau parodė, kad tai jo įprasta repertuaro rengimo praktika.
- 53 Nors rengiant įvairių spektaklių metinį repertuarą gali prireikti įdarbinti konkrečius ar papildomus darbuotojus, vis dėlto iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos nematyti, kodėl spektakliai, dėl kurių su apeliante pagrindinėje byloje buvo sudarytos sutartys, buvo specifiniai ir dėl kokių priežasčių šiems spektakliams personalo reikėjo tik laikinai.
- 54 Be to, pagal su apeliante sudarytas skirtingas terminuotas darbo sutartis buvo atliekamos panašios užduotys keletą metų, tad šie darbo santykiai galėjo, o tai turi patikrinti prašymą priimt prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tenkinti ne laikinus poreikius, bet, priešingai, nuolatinius.
- 55 Ketvirta, kalbant apie argumentus dėl biudžeto aspektų, reikia priminti, kad nors valstybės narės socialinės politikos pasirinkimas gali būti grindžiamas su biudžetu susijusiais argumentais ir šie gali daryti įtaką priemonių, kurių ketina imtis valstybė, pobūdžiui ir apimčiai, bet kuriuo atveju savaime jie nėra šios politikos tikslas, todėl negali pateisinti jokios piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas

darbo sutartis prevencijos priemonės pagal Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalį nebuvimo (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 110 punktas ir 2016 m. rugsėjo 21 d. Nutarties *Popescu*, C-614/15, EU:C:2016:726, 63 punktas).

- 56 Penkta, primintina, kad pačios savaime nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama paeiliui sudaryti terminuotas darbo sutartis siekiant pavaduoti personalą, laukiant, kol baigsis konkurso procedūros, skirtos nuolatiniais darbuotojams įdarbinti, neprieštarauja Bendrajam susitarimui ir gali būti pateisinamos objektyvia priežastimi.
- 57 Vis dėlto šios priežasties taikymas konkrečiu atveju, atsižvelgiant į atitinkamos veiklos ypatumus ir į jos vykdymo sąlygas, turi atitikti Bendrojo susitarimo reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 91 ir 99 punktus ir 2016 m. rugsėjo 21 d. Nutarties *Popescu*, C-614/15, EU:C:2016:726, 64 punktą).
- 58 Tačiau nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje nėra jokios informacijos nei apie apeliančią pagrindinėje byloje turėtą galimybę dalyvauti jos darbdavio organizuotose konkurso procedūrose, nei apie apskritai tokių procedūrų egzistavimą.
- 59 Galiausiai dėl nacionalinės teisės aktuose įtvirtinto draudimo lyrinės ir simfoninės muzikos fondų sektoriaus terminuotas darbo sutartis pakeisti neterminuotais darbo santykiais reikia priminti, kad Bendrajame susitarime nenustatyta bendra valstybių narių pareiga numatyti terminuotų darbo sutarčių pakeitimą į neterminuotas darbo sutartis. Iš tiesų Bendrojo susitarimo 5 punkto 2 dalyje valstybėms narėms iš esmės paliekama diskrecija nustatyti, kokiomis sąlygomis terminuotos darbo sutartys ar terminuoti darbo santykiai laikomi sudarytais neterminuotam laikotarpiui. Taigi Bendrajame susitarime nenurodytos sąlygos, kuriomis galima sudaryti terminuotas darbo sutartis (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 80 punktas ir 2014 m. gruodžio 11 d. Nutarties *León Medialdea*, C-86/14, nepaskelbta Rink., EU:C:2014:2447, 47 punktas).
- 60 Vis dėlto tam, kad nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriomis draudžiama lyrinės ir simfoninės muzikos sektoriuje paeiliui sudaromas terminuotas sutartis pakeisti neterminuotomis darbo sutartimis, galėtų būti laikomos atitinkančiomis Bendrąjį susitarimą, atitinkamos valstybės narės teisinėje sistemoje minėtame sektoriuje turi būti kita veiksminga priemonė, kuri leistų išvengti piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ir, esant reikalui, už jį nubausti (pagal analogiją žr. 2016 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Martínez Andrés ir Castrejana López*, C-184/15 ir C-197/15, EU:C:2016:680, 41 punktą ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 34 punktą).
- 61 Tačiau aišku, kad lyrinės ir simfoninės muzikos sektoriaus darbuotojai neturi teisės, net piktnaudžiavimo atveju, į terminuotų darbo sutarčių perkvalifikavimą į neterminuotus darbo santykius ir negali pasinaudoti jokia kita apsauga, kaip antai galimybės sudaryti terminuotas darbo sutartis ribojimais.
- 62 Tuo remiantis darytina išvada, kad Italijos teisės sistemoje, kiek tai susiję su lyrinės ir simfoninės muzikos sektoriumi, nėra jokios veiksmingos priemonės, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 60 punkte cituotą jurisprudenciją, kuria būtų baudžiama už piktnaudžiavimą sudarant terminuotas darbo sutartis, o šio sektoriaus darbuotojai negali, priešingai nei darbuotojai, kurių situacija buvo nagrinėta byloje, kurioje priimtas 2018 m. kovo 7 d. Sprendimas *Santoro* (C-494/16, EU:C:2018:166, 35 ir 36 punktai), reikalauti priteisti kompensaciją patirtai žalai atlyginti.
- 63 Dėl Italijos vyriausybės nurodyto vadovų patraukimo atsakomybėn kaip veiksmingos priemonės reikia priminti, kad nacionalinės teisės aktais kompetentingos institucijos įpareigosios iš atsakingų vadovaujamas pareigas einančių asmenų susigrąžinti sumas, kurios buvo išmokėtos darbuotojams už žalą, atsiradusią dėl nuostatų, susijusių su darbuotojų įdarbinimu ir darbo sąlygomis, pažeidimo, jeigu

toks pažeidimas padarytas tyčia ar dėl didelio aplaidumo. Ši kompetentingoms institucijoms tenkanti pareiga yra tik viena iš priemonių, skirtų išvengti piktnaudžiavimo sudarant terminuotas darbo sutartis ir už tai bausti, o prašymą priimt prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar ši priemonė, dėl kurios kyla vadovų atsakomybė, yra pakankamai veiksminga ir atgrasoma, kad būtų užtikrintas visiškas pagal šį Bendrąjį susitarimą priimtų normų veiksmingumas (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 52 ir 53 punktus).

- 64 Jei Sąjungos teisėje nenumatoma konkrečių sankcijų tuo atveju, kai vis dėlto būtų nustatyta piktnaudžiavimo atvejų, nacionalinės valdžios institucijos privalo imtis priemonių, kurios būtų ne tik proporcingos, bet ir pakankamai veiksmingos ir atgrasomos, kad užtikrintų visišką taikant Bendrąjį susitarimą priimtų normų veiksmingumą (2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 77 punktą ir nurodyta jurisprudencija ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 29 punktą).
- 65 Vadinas, esant piktnaudžiavimui paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius, turi būti leidžiama taikyti priemonę, nustatančią veiksmingas ir lygiavertes darbuotojų apsaugos garantijas, siekiant tinkamai nubausti už šį piktnaudžiavimą ir pašalinti Sąjungos teisės pažeidimo pasekmes (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 26 d. *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, EU:C:2014:2401, 79 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Santoro*, C-494/16, EU:C:2018:166, 31 punktą).
- 66 Taigi, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų pripažinti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose nenumatyta jokia kita veiksminga priemonė, skirta išvengti galimo piktnaudžiavimo lyrinės ir simfoninės muzikos fondų sektoriaus darbuotojų atžvilgiu ir už jį bausti, dėl tokios padėties galėtų būti pažeisti Bendrojo susitarimo 5 punkto tikslas ir veiksmingumas.
- 67 Vadovaujantis suformuota jurisprudencija, pagal direktyvą valstybėms narėms tenkančio įpareigojimo pasiekti joje numatytą rezultatą ir ESS 4 straipsnyje nustatytos pareigos imtis visų reikiamų bendrų ar specialių priemonių vykdymą privalo užtikrinti visos valstybių narių valdžios institucijos, įskaitant ir teismus, jei tai priklauso jų jurisdikcijai (2016 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Martínez Andrés ir Castrejana López*, C-184/15 ir C-197/15, EU:C:2016:680, 50 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 68 Taigi atitinkamos valstybės narės teismai privalo užtikrinti Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies laikymąsi ir tai, kad darbuotojai, susidūrę su piktnaudžiavimu paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, tikėdamiesi, jog ir toliau bus įdarbinti atitinkamame sektoriuje, nebūtų atgrasyti nuo to, kad nacionalinės valdžios institucijose, įskaitant teismus, remtųsi teisėmis, kurios jiems suteikiamos dėl nacionalinės teisės aktais įgyvendintų visų prevencijos priemonių, numatytų Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalyje (2016 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Martínez Andrés ir Castrejana López*, C-184/15 ir C-197/15, EU:C:2016:680, 51 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 69 Konkrečiai kalbant, būtent bylą nagrinėjantis teismas, jeigu buvo piktnaudžiauta paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, privalo, kiek tai įmanoma, reikšmingas vidaus teisės nuostatas išaiškinti ir taikyti taip, kad būtų tinkamai nubausta už šį piktnaudžiavimą ir būtų pašalintos Sąjungos teisės pažeidimo pasekmės (2014 m. gruodžio 11 d. Nutarties *León Medialdea*, C-86/14, nepaskelbta Rink., EU:C:2014:2447, 56 punktą).
- 70 Šioje atveju, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose yra bendrosios teisės normų, taikytinų darbo sutartims, kurios skirtos bausti už piktnaudžiavimą paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, numatant automatinį terminuotos darbo sutarties perkvalifikavimą į neterminuotą darbo sutartį tada, kai darbo santykiai trunka ilgiau, nei numatyta konkreti data, šios normos taikymas pagrindinėje byloje galėtų būti laikomas tokio piktnaudžiavimo prevencijos priemone, kaip tai suprantama pagal Bendrojo susitarimo 5 punktą.

- 71 Bet kuriuo atveju, kaip nurodė Komisija, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai bet kuriuo atveju lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriuje neleidžia terminuotų darbo sutarčių pakeisti į neterminuotas darbo sutartis, jais gali būti diskriminuojami to sektoriaus laikinieji darbuotojai, palyginti su kitų sektorių pagal terminuotas darbo sutartis dirbančiais darbuotojais, nes pastarieji, perkvalifikavus jų sutartis, kai pažeistos normos dėl terminuotų darbo sutarčių sudarymo, gali tapti nuolatiniais darbuotojais, panašiai kaip tai suprantama pagal Bendrojo susitarimo 4 punkto 1 dalį.
- 72 Vadinasi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad Bendrojo susitarimo 5 punktas aiškintinas taip, kad juo draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias bendrosios teisės nuostatos, reglamentuojančios darbo santykius ir skirtos bausti už piktnaudžiavimą paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, automatiškai jas iš terminuotų sutarčių perkvalifikuojant į neterminuotas sutartis, jei darbo santykiai trunka ilgiau nei iki numatytos konkrečios datos, netaikomos lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriui, jeigu vidaus teisinėje sistemoje nėra jokios kitos veiksmingos priemonės, kuria baudžiama už šiame sektoriuje konstatuotą piktnaudžiavimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 73 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

1999 m. kovo 18 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis, esančio 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl ETUC, UNICE ir CEEP bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis priede, 5 punktas aiškintinas taip, kad juo draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias bendrosios teisės nuostatos, reglamentuojančios darbo santykius ir skirtos bausti už piktnaudžiavimą paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, automatiškai jas iš terminuotų sutarčių perkvalifikuojant į neterminuotas sutartis, jei darbo santykiai trunka ilgiau nei iki numatytos konkrečios datos, netaikomos lyrinės ir simfoninės muzikos fondų veiklos sektoriui, jeigu vidaus teisinėje sistemoje nėra jokios kitos veiksmingos priemonės, kuria baudžiama už šiame sektoriuje konstatuotą piktnaudžiavimą.

Parašai.